

युक्त्यप (युक्त + रूप) adj. idoneus, geeignet, angemessen, entsprechend, passend; mit loc. und gen. MBh. 2, 2001. 3, 15700. 5, 909. 6, 2565. 5761. Hariv. 15717. R. 5, 36, 2. Çāk. 12. 49. 53, 2. Comm. zu RV. Prāt. 4, 18. अ० MBh. 4, 381. Kumāras. 5, 69. युक्त्यपम् adv. MBh. 3, 4026.

युक्तवत् adj. das Zeitwort युञ्ज् enthaltend Ait. Br. 4, 29. Çat. Br. 7, 5, 4, 33. युक्तसेन (युक्त + सेना) adj. dessen Heer zum Ausmarsch bereit ist Suçr. 1, 122, 3. Davon adj. सेनीय über einen solchen handelnd 2.

युक्तायस् (युक्त + अ०) n. a sort of wooden spade or shovel Wilson nach Çabdārthak.

युक्तीरोक्तिन् (युक्त + अ०) adj. P. 6, 2, 81.

युक्तार्थ (युक्त + अर्थ) adj. sinnreich, sinnvoll, vernünftig: वचन R. Gorr. 2, 86, 21. 5, 81, 2. योग 2, 78, 18.

युक्ताश्च (युक्त + अश्च) adj. geschirrte Rosse habend: प्रवो रपि युक्ताश्च भरधम् so v. a. in geladenem Wagen RV. 5, 41, 5.

युक्ति (von 1. युञ्ज् f. 1) das Einspannen, Ansetzwerksetzen (Gegens. वि-युक्ति) Ait. Br. 6, 23. Pañkāv. Br. 11, 1, 6. युक्तिं कर् with loc. eines nom. act. Anstalten treffen R. 6, 82, 37. ध्यानयुक्तिं समाश्रिताः = ध्यानं समा० Verz. d. Oxf. H. 52, b, 1. Anwendung, Gebrauch, Praxis Suçr. 1, 26, 6. 151, 20. एवं मन्त्रो ऽर्थादेो ऽप्येकः किं पुनर्युक्तिसंयुतः Kathās. 17, 122. fg. 9, 81. 17, 121. सर्वौषधियुक्तिस 41, 11. 33, 82. fg. 90. fg. Mittel, auch Zaubermittel, ein fein ausgedachtes Mittel, Kunstgriff, Kniff Kuvāla. 130, a. अत्यन्तचञ्चलस्येह पारतस्य निबन्धने। कामं विज्ञापते युक्तिर्न स्त्री-चित्तस्य का च न ॥ Spr. 3416. देहात्तरविशेषे Kathās. 43, 79. 31, 50. Rāga-Tar. 3, 68. युक्तिं द्वीपालराक्रान्त्यै नृणामन्तर्व्यचिन्तयत् 30. तत्स प्रज्ञुभुजो देशान्निर्वास्येताचिराद्यथा। तां पुत्र चिन्तयैर्युक्तिं त्वम् Kathās. 39, 56. ते-नोपादिष्टया युक्त्या — स चकारात्मनः सद्यो रूपस्य परिवर्तनम् 12, 50. यु-क्तिवलात् 12, 59. 31, 93. 96, 49. 16, 1. 29, 149. 171. 30, 130. 40, 47. 43, 141. 57, 140. 63, 192. 108, 170. युक्तिं कर् ein Mittel erfinden, eine List anwenden 13, 82. 18, 243. 56, 365. 60, 98. 124, 39 (wo wohl काम् st. किम् zu lesen ist). तथापि तावद्युक्तिं ते करिष्ये ein Mittel angeben 72, 333. 123, 44. युक्त्या vermittelst, vermöge 30, 127. 37, 241. 43, 253. 43, 290. Pañkāt. 183, 22. कालयुक्त्या स्मरिर्मित्रं ज्ञायते न च सर्वदा Kathās. 33, 129. युक्तितम् dass. 43, 57. 60. 127. युक्तिभिः dass. 19, 81. Rāga-Tar. 5, 165. im comp. ohne Flexionszeichen: यत्नयुक्तिपरिधातौ Kathās. 43, 34. युक्त्या auf eine feine, schlaue, versteckte Weise, durch —, mit List, vermittelst einer List, unter irgend einem Vorwande Spr. 1189. Kathās. 4, 120. 5, 64. 7, 67. 10, 51. 105. 142. 11, 10. 12, 3. 13, 85. 94. 13, 119. 18, 160. 238. 19, 43. 21, 52. 24, 86. 25, 204. 27, 38. 28, 134. 30, 99. 118. 32, 24. 33. 161. 188. 33, 112. 175. 34, 185. 209. 38, 129. 39, 32. 39. 232. 40, 67. 107. 49, 31. 64. 50, 18. 52, 357. 53, 25. 56, 257. 313. 338. 400. 60, 66. 64, 103. 63, 228. 82, 36. 86, 26. Rāga-Tar. 4, 261. 293. 3, 90. 6, 86. 139. Dṛṣṭāntaḥ 51 in Harv. Anth. 221. युक्तितम् dass. Kathās. 5, 109. 33, 214. 66, 44. युक्तिभिः dass. 38, 37. am Anf. eines comp. ohne Flexionszeichen: युक्त्युपालब्ध 17, 32. 56, 243. — 2) das Zutreffen, Passen, Angemessenheit, Richtigkeit: उत्तरोत्तरयुक्तौ च (उत्तरो-त्तरयुक्तौ) ed. Bomb.) वक्ता वाचस्पतिर्यथा R. 2, 1, 13. यत्र खल्विष्यं वाचो युक्तिः so v. a. ein treffendes Wort Mālat. 3, 11. वाचो युक्तिपटुः AK. 3, 1, 35. H. 346. नीति०, द्वंद्व०, नगरी० u. s. w. Verz. d. Oxf. H. 342, b, 21.

fgg. जीवन्मुक्ति० Sarvadarśanas. 97, 20. भेदस्यायुक्तिः 62, 21. युक्त्या in angemessener Weise, in richtigem Maasse, wie es sich gehört: एतानि युक्त्या सेवेत प्रसङ्गा स्त्र्य देशवान् Spr. 1766. Kām. Nitis. 1, 49. Suçr. 1, 242, 19. 2, 149, 4. समाहितश्चोद्युक्त्या Spr. 3038. Suçr. 1, 102, s. 2, 120, 10. 273, 4. गतासोर्दाहयित्वा मे देहे युक्त्या Kathās. 93, 25. ववौ युक्त्या मुप्रि-यात्मा मुखं शिवः (अनिलः) R. 2, 91, 24 (100, 21 Gorr.). तदयं युक्त्या मुने देवामुराह्वः Kathās. 48, 14. युक्तितम् dass. MBh. 5, 6090. Suçr. 1, 24, 3. 2, 131, 15. 341, 5. — 3) Argument, Beweisgrund; Argumentation, ratio- cinatio Kap. 1, 60. Jāñ. 2, 92. 212. Suçr. 1, 11, 19. 2, 556, 4. fgg. Varāh. Brh. 4, 22. LA. (III) 90, 1. वाक्य Çāk. bei Wind. 94. कथन Spr. 246. बहु- भिरुक्तैर्युक्तिभूयैः 683. वचनं धर्मयुक्तिसमन्वितम् Pañkāt. III, 163. Bhāg. P. 9, 8, 21. VP. bei Muir, ST. 1, 147. Nilak. 53. 161. Vedāntas. (Allah.) No. 90. Schol. zu Kap. 1, 4. 36. 123. 131. zu Ġaim. 1, 1, 3. zu Brh. Ār. Up. S. 204. zu Kātj. Çr. 498, 12. zu P. 8, 2, 94. Sarvadarśanas. 26, 4. 123, 19. सद्युक्ति Spr. 886. सुयुक्तयः Verz. d. Oxf. H. 244, b, No. 609. In der Dramatik eine verständige Betrachtung, Erwägung der Umstände: सं-प्रधारणमर्थानां युक्तिः Daçar. 1, 26. Śāh. D. 343. युक्तिर्यवधारणम् 301. 471. = वीजानुकूलसंघटनप्रयोजनविचारः Pratāpar. 21, a, 4. — 4) Grund, Motiv: युक्त्या कथा Bhāg. P. 3, 31, 15. Mār. P. 99, 24. — 5) Summe Sūtras. 7, 14. — 6) Alliage, Legirung Varāh. Brh. 8, 15. — 7) Verbin- dung von Worten, Satz Nir. 1, 15. — 8) in der Astr. Conjunction Weber, Ġor. 34. — Unter den Çabdālaṁkāra Verz. d. Oxf. H. 208, a, No. 489. — Nach den indischen Lexicographen hat युक्ति die Bedd. योग oder योजन (AK. 3, 4, 23. Trik. 3, 3, 179. H. an. 2, 189. Med. t. 47) und न्याय (Trik. H. an. Med.). — Vgl. अर्थ० (auch MBh. 12, 5056. Spr. 3392. 4431), श्लत०, गन्ध०, निर्युक्तिक, मन्त्रयुक्ति, यथा०, स्व०.

युक्तिकर (यु० + 1. कर) adj. passend, angemessen oder begründet: वाक्यानि R. 2, 109, 23. युक्तिरेव करः कारणं येषां तानि Schol.

युक्तिरूपतरु (यु० + क०) m. Titel einer Schrift Verz. d. Oxf. H. 342, a, No. 800.

युक्तिज्ञ (यु० + ज्ञ) adj. 1) sich auf Mischungen verstehend, wohl = ग- न्धयुक्तिज्ञ Varāh. Brh. S. 19, 12. — 2) die rechten Mittel kennend Kām. Nitis. 10, 6.

युक्तिभाषा (यु० + भा०) f. Titel einer Schrift Gild. Bibl. 313.

युक्तिमत् (von युक्ति) adj. 1) verbunden, verknüpft: समसंघात० (शब्द) R. Gorr. 2, 100, 24. समो लयसमन्वितः Schl. 91, 27. — 2) geschickt, mit infin.: वक्तुम् Kathās. 62, 34. — 3) mit Argumenten versehen, begründet; davon nom. abstr. युक्तिमत्त्व Bhāg. P. 11, 22, 25.

युक्तियुक्त (यु० + युक्त) adj. 1) erfahren: अ० (विद्य) Suçr. 1, 94, 16. — 2) passend, angemessen oder begründet: वचन Spr. 2491. fg.

युक्तिशास्त्र (यु० + शास्त्र) n. die Lehre von dem was sich schickt, — passt MBh. 13, 5103.

युक्तिनेहप्रपूर्णा f. Titel einer Schrift Hall 173.

युग् (von 1. युञ्ज् gaṇa उच्छादि zu P. 6, 1, 160. 1) n. m. Joch AK. 3, 4, 25 (m.). H. 736. an. 2, 43. Med. g. 17 (m.). युगादीनां च वोढारो युग्य-प्रासङ्गशाकटाः AK. 2, 9, 64. H. 1261. RV. 2, 39, 4. मा युगं वि शोरि 3, 53, 17. 1, 113, 2. 184, 3. 8, 80, 7. 10, 60, 8. 101, 3. युगानि प्रस्तात्कृषमणा ष्वस्तात् TBr. 1, 5, 1, 3. AV. 4, 1, 40. Çat. Br. 3, 5, 1, 24. 34. Kauç. 20, 37.